SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja Katja Syvärinen
Paasitorni, Helsinki

Puhe SAK:n edustajiston kokouksessa 19.11.2026 (muutosvarauksin)

Puheenjohtajisto, hyvä edustajisto, hyvä kokousväki,

Minulla on ollut tapana toivottaa kaikille lyhyttä marraskuuta. Jotenkin tämä märkä hämärä yhdistettynä yhdistystoiminnan vuosittaisiin kiireviikkoihin onnistuu yleensä kaivamaan meistä esiin myös muita kuin parhaita puolia. Tämä marraskuu on kuitenkin ollut jotenkin toisenlainen.

Uudenlaista yhteisöllisyyttä ei ole kasvattanut pelkästään vaaratiedotehälytysten testauksen kollektiivinen ihmettely, uuden Bondin arvailu, GTA-6:n julkaisu, Pikkuhuuhkajien menestys tai USA:n välivaalit. Nyt puhutaan politiikkaa! Ympäri Eurooppaa ja kauempanakin tehdään poliittista historiaa. On kiinnostavaa seurata, nouseeko myös Suomen nuoriso laajempaan liikehdintään.

Myös työväenliike on liikkeellä! Meillä SAK:ssa on käynnissä aluetoimikuntien suuralueittaiset seminaarikokoukset. Nuoret ovat kokoontuneet alueellisiin tapaamisiin eri puolilla Suomea, ruotsinkielinen seminaari pidettiin viime viikonloppuna. Liitot järjestävät omia tapahtumiaan. Kaikkialla kuplii sama tunnelma: odotus, into, toivo, muutoksen mahdollisuus. Se tunne oli läsnä tässä salissa myös lokakuussa, kun liittojemme hallinnot kokoontuivat pohtimaan tulevan tes-kierroksen näkymiä.

Yhteinen eduskuntavaalikampanja, vahva sitoutuminen muutoksen tekemiseen on saanut porukan jo kuopimaan maata: eikö jo aloiteta! Ja kyllä, nyt tehdään! Jokaisessa tilaisuudessa ennen eduskuntavaaleja tullaan puhumaan vaaleista. Näissä tilaisuuksissa on kaksi keskeistä viestiä:

1)Me emme unohda niitä työelämäheikennyksiä ja sosiaaliturvaleikkauksia, joita nykyinen Orpon-Purran laitaoikeistohallitus on tehnyt. Muistutamme näistä kaikkia muitakin.

ja

2) Väki on saatava uurnille äänestämään muutoksen puolesta. Viime vaaleissa SAK:laisten alojen työntekijöiden äänestysaktiivisuus jäi alle 60 prosenttiin. Korkeimmassa tuloluokassa äänestysaktiivisuus on yli 85. Nyt äänestetään, ja äänestetään oikein. Nyt äänestetään lisää työntekijöiden puolta pitäviä kansanedustajia. Nyt pidetään puolemme!

Meidän keskeisin toiminta-areenamme on tietenkin työpaikoilla, mutta selvästi porukassa kuhisee tahto tehdä myös enemmän. Meillä on paljon hyviä ja toimivia vanhojakin konsteja, mutta haastan meidät miettimään, mitä olisivat ne uudet osallistumisen tavat? Mitä voisimme tarjota ja mahdollistaa heille, joita kiinnostaa konkreettinen tekeminen työpaikkojen ulkopuolella. Vanha viisaus kuuluu: kokoustaminen ei ole toimintaa, se on korkeintaan toiminnan suunnittelua.

Hyvät edustajiston jäsenet,

Vaalien lähestyessä ei voi välttyä talouskeskustelulta. Huomenna täälläkin varmasti keskustellaan taloudesta puoluejohtajien kanssa. Välillä silti miettii, ovatko ihmiset taloutta varten vai talous ihmistä varten.

SAK:n tavoitteissa ja keinoissa talous on väline ja sopeutusta tehdään niin, että tilaa on myös tarvittaville parannuksille ja uudistuksille. Orastava talouskasvu, viennin positiivinen vire ja hyvä kustannuskilpailukyky ovat myös hyvä lähtökohta tulevalle TES-kierrokselle. SAK:n tavoitteena on talouspolitiikka, joka luo työtä ja kestävää kasvua.

Oikeisto on ovelasti onnistunut rinnastamaan julkisen talouden tavalliseen kotitalouteen, missä itsestään selvänä pidetään sitä, että velkaa on mahdollisimman vähän tai ainakin asuntolaina maksetaan pois ennen kuin jäädään eläkkeelle. Lapsille ei ainakaan velkaa jätetä perinnöksi.

Olisi kuitenkin paljon järkevämpää verrata valtiontaloutta yrityksiin. Ei kai kukaan ajattele, että yritysten menestys ja kasvu tapahtuisi yksinomaan säästämällä menoista? Päinvastoin yritykset tarvitsevat kasvaakseen rahoitusta, taseessa saa olla reilustikin vierasta pääomaa, kunhan sitä pystytään järkevästi hoitamaan. Ilman tätä ajattelua meillä tuskin olisi parhaillaan Helsingissä käynnissä valtava kasvuyritystapahtuma!

Toivoa tarvitsevat kaikki ja kaikenikäiset, ja meillä on tärkeä rooli toivon luojana. Olemme paljon vartijana eläkejärjestelmän puolustajana ja kehittäjänä. Eläkejärjestelmää ja sen kestävyyttä on arvioitava ja tarvittaessa uudistettavakin, mutta ei ilman että työntekijät ja työnantajat sen maksajina osallistuvat ja vaikuttavat lopputulokseen.

Eläkekeskustelu ei siksi ole vain puhetta eläkkeistä, se on puhetta myös tulevaisuudesta. Eläkejärjestelmään pitäisi voida luottaa jo silloin, kun työura on vasta alkamassa. Jokainen sukupolvi vuorollaan testailee ja kyseenalaistaa sitä, mutta toistaiseksi haasteet on voitettu. Silti työuran alkupolulla on paljon muutakin mietittävää kuin eläkkeet.

Nuorten kiinnittyminen työelämään on massatyöttömyyden ja Orpon-Purran hallitusten heikennysten myötä vaikeutunut valtavasti viime vuosina. Laastariksi tarjotut työllistämissetelit eivät ole tuoneet kuin kosmeettista helpotusta, vaikka jokainen nuori, joka saa työpaikan, on tietysti tärkeä asia.

Nuorten työllistymisen vaikeus yhdistettynä toimeentulon haasteisiin yhdistyy myös mielenterveyden ongelmiin. Työeläkeyhtiö ELO:n mukaan lähes puolet alle 30-vuotiaista työkyvyttömyyseläkkeiden hakijoista ei ole päässyt edes työelämän alkuun. Millainen Suomi on sellainen, jossa yhä pienenevät ikäluokat ovat kasvavissa ja kerrostuvissa haasteissa? Ainakin se on sellainen, joka ei ole kyennyt riittäviin ratkaisuihin, tai etsii ratkaisuja liian kapeasti. Kun sinulla on vasara, kaikki ongelmat näyttävät nauloilta, sanotaan.

Mitä ammattiyhdistysliike voi tarjota vasta työuraansa aloittaville, usein silppuisissa ja vaihtuvissa työtehtävissä ja monilla aloilla työskenteleville nuorille? Onko meillä vasara, pora vai onko meillä kokonainen työkalupakki? Onko liittojäsenyydestä iloa jo työuran alkutaipaleella?

SAK ja liitot päättivät viime vuoden keväällä aloittaa ay-jäsenyyden veto-, pito- ja työntötekijöitä kartoittavan TAIKA-projektin. Olemme puolentoista vuoden aikana oppineet paljon omasta toiminnastamme ja erityisesti nuorten sekä maahan muuttaneiden odotuksista ay-toimintaa kohtaan.

Tiedämme, että ensinnäkin nuoret tarvitsevat tietoa. Nuorten on vaikea hahmottaa ammattiliittojen roolia palkkojen, työehtojen, saati lainsäädännön takana. Työelämän pelisääntöjen opettaminen on edelleen ja liian usein ”jonkun muun” vastuulla, on se sitten koti, koulut ja oppilaitokset, luottamusedustaja, liiton palkollinen. Kuinka usein vastaamme ”Minun tehtäväni!”? Siinä ensimmäinen oppi.

Toinen tärkeä oppi on vastata siihen, miten me näemme työn tulevaisuuden. Nuoriin vetoavat konkreettiset visiot esimerkiksi kuusituntisesta työpäivästä tai siitä, miten vastaamme tekoälyn tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Nuoret odottavat meiltä konkreettisia tekoja työssä jaksamisen ja työhyvinvoinnin ja mielenterveyden haasteisiin. Nuoret odottavat ammattiliitoilta solidaarisuutta vaikeammassa tilanteessa olevia kohtaan. He kysyvät, miten autamme osa-aikaisia, monityöläisiä, pienyrittäjiä ja työttömiä. Ja he ovat kiinnostuneita hyvinvointivaltion elvyttämisestä.

Olemme TAIKA-prosessissa myös peilanneet odotuksia nykyisten jäsenten ja luottamushenkilöiden näkemyksiin. Myös jäsenistöllä on monia odotuksia liitoille, eivätkä odotukset ole kaikilla samanlaisia. Joka tapauksessa edessämme on vakava pohdinta tulevaisuuden suunnista ja painopisteistä.

Tänään hyväksyttävään vuoden 2027 toimintasuunnitelmaan on kirjattu TAIKA-projektin jatko. Ensi vuonna käynnistyy myös SAK:n strategian uudistamistyö. Siinäkin havainnot on syytä ottaa vakavasti. Nimi TAIKA, siis T-AIKA oli sanaleikki, joka viittaa ”totuuden aikaan”. Ensi vuodesta lähtien TAIKA voisi tarkoittaa ”toiminnan aikaa”.

Hyvä edustajisto, hyvä kokousväki,

Orpon ja Purran hallitus on ollut duunarin näkökulmasta katastrofi. Se on heikentänyt työntekijän oikeussuojaa ja rikkonut sopimisen ja luottamuksen perustaa. Se on ollut työttömän näkökulmasta katastrofi. Hallituksen merkittävin työllisyystoimi on ollut aktivoida ihmisiä työttömiksi työnhakijoiksi ja sen leikkaama työttömyysturva on alkaa olla kaukana todellisesta turvasta. Hallitus on ollut hyvinvointivaltion näkökulmasta katastrofi. Se on kasvattanut lapsiperheköyhyyttä ja eriarvoisuutta ja romahduttanut järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

Me sanomme tälle menolle: Ei jatkoon!

Ammattiyhdistysliikkeen, SAK:laisen työväenliikkeen, vastaus on toisenlainen! Siksi me teemme ja tuemme vaaleissa muutosta.

Marraskuu ei ole kuollut kuukausi, se on toiminnan kuukausi.

Näytetään seuraavaksi, että huhtikuu ei ole kuukausista julmin, vaan se on ilon, muutoksen ja vaalivoiton kuukausi. Se on käänteen ja uuden alun kuukausi.